

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

D I R E C T O R : C I R U E C O N O M U

Licențiat în drept din Paris, Consilier la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESADESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România 40 lei
 6 luni 20
 3 luni 10
 Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
 sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
 București, CALEA RAHOVEI—5
 Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98

S U M A R

Origina Moșnenilor și Răzeșilor, (urmare și finit) de d-l
Sebastian Radovici.

JURISPRUDENȚĂ:

Curtea de apel din București secția I: I. Constantinescu, a-
 părător cu Baroul de Dâmbovița;
 Tribunalul Vâlcea: Aleman Oancea cu Ministerul de finanțe;
 Despre delegațiile ce se pot da magistratului-stagiar dela Ju-
 decătoriale de ocoale și puterea acestor delegații, de d-l D.
 Ghimpău.

ORIGINA MOȘNENILOR ȘI RĂZEȘILOR

(Urmare și finit *)

II

La Slavii sudici comunitățile agricole nu sunt de un singur tip. Ele se prezintă în pemele Muntenegrului, în Hertegovina, etc. sub forma uzufructului comunal (comunița), redus azi numai asupra pământului nearabil (pădurea, izlazul, apele) și inerent loturilor arabile, stăpânite în plină proprietate individuală; iar indiviziunea familială se prezintă în Serbia, sub forma *zadrugei* și în Bulgaria (Kupcina, identică cu cea dintâiu).

Zadruga, forma tipică a comunismului de familie la Jugoslavi, identificată de necunoscători cu codemălmășiile noastre, e gruparea în corporație civilă a coboritorilor aceluiaș strămoș, cari locuiesc sub acelaș acoperământ sau în aceeaș curte, muncesc pământul în comun și se bucură în comun de produsele muncii agricole, după trebuințele fiecăruia ¹⁾.

Averea zadrugei, indivizibilă și inalienabilă cât durează comunitatea, e compusă în mare parte din pământ de muncă, a cărui întindere variază între 12—200 ha. Membrii comunității (zadrujni) au drepturi și obligațiuni numai între dâșii, iar față de terți subiectul drepturilor e zadruga. Nu-

mărul membrilor e variat dela o zadrugă la alta; în general însă e restrâns. Astfel după Anuarul statistic al regatului sârb pe 1903, 85% din numărul total al zadrugilor au până la 10 membrii, 12% până la 15 membrii, 2% până la 20 de membrii și abia 1% mai mult de 20 membrii.

Zadruga e administrată de un staroste (starșina, în Bulgaria domacin), care e ales printre cei mai capabili membrii ai comunității și nu transmite prin moștenire această demnitate. El contractează în numele zadrugei, după ce ia avizul tuturor membrilor (avizul e obligatoriu numai în actele de dispozițiune). Se prezumă chiar, juris tantum, că actele săvârșite de dânsul sunt săvârșite în numele și cu învoirea membrilor zadrugei. Am avea deci aface cu o putere executivă (starostele) și una deliberatoare (comuniștii). De altfel principiul că șeful familiei sau comunității incheie convențiunile, însă pentru validitatea lor e necesar consimțământul tuturor membrilor, îl găsim printre cele mai vechi obiceiuri juridice ale popoarelor slave ¹⁾.

E de observat însă că codificările intervenite în statele balcanice slave au neglijat caracterele vechii zadruge și sub influența individualistă a codului austriac, au căzut chiar în contradicțiuni, prin unele dispoziții voind să conserve vechia instituție, iar prin altele consfințind individualismul. De aceea zadruga, așa cum a trecut în coduri, nu mai e ieoana vechiului comunism și nu ne poate servi decât într-o măsură restrânsă la studiul acestei instituții cutumiare ²⁾. Din cauza curentului individualist bătrâna zadrugă tinde chiar să dispară cu totul, așa cum vor dispărea,

*) Vezi *Curierul Judiciar* No. 26, 27, 32, 34, 36, 37, 40, 42, 43 și 45 din 1909.

¹⁾ Codul civil sârb o definește în art. 507: «Asociațiunea familiilor (zadruga) există acolo unde există comunitate de viață și de bunuri bizuită pe rudenie sau adopțiune». Iar art. 42 din acelaș cod îi recunoaște personalitatea civilă.

¹⁾ «... Pater sine voluntate filiorum suorum aliquid donare non possit...» (Statutul din Ragusa, 1272). Aceleași dispozițiuni în «Ruskaia Pravda» și carta dela Pskov (1317). A se vedea Dareste, loc. cit.

²⁾ Astfel inalienabilitatea patrimoniului zadrugei eră de strictă aplicațiune în dreptul cutumiar slav (Statutul dela Polița din 1400, art. 72). Nu tot așa au urmat codurile. Așa, art. 508 din Codul sârb consfințește indisponibilitatea, iar în

într'un viitor apropiat, urmele ce mai dăinuiesc din codevălmășiile noastre țărănești.

Afară de personalitatea civilă, reprezentată prin staroste și inalienabilitatea patrimoniului, celelalte caractere juridice ale zadrugei sunt ¹⁾:

a) *Rudenia membrilor*, condiție sine qua non pentru existența comunității. De aceea străinii nu pot intra în zadrugă decât prin adopțiune, cu consimțământul tuturor membrilor, sau prin căsătorie cu o copărtășe în zadrugă și aceasta numai în caz când soțul nu face parte din vreo altă zadrugă, căci în caz contrariu femeia intră în zadruga bărbatului.

b) *Comunitatea de viață și de muncă agricolă*. Membrii zadrugei locuiesc sau în aceeaș casă, când e destul de încăpătoare pentru toți, sau în case deosebite pentru fiecare pereche de însurăței. Casele fiind însă situate în aceeaș curte, par mai mult atenanțe ale căminului bătrânesc, unde o sală comună de cină reunește zilnic pe membrii zadrugei. Insemnătatea conviețuirii e atât de mare, încât membrii, cari lipsesc un timp mai îndelungat din zadrugă, pierd dreptul la veniturile comunității pe timpul absenței, participând însă la pagubele încercate de zadrugă. Se face excepție dela această decădere din drepturi cu cei chemați sub drapel, cu condamnații și cu cei cari lipsesc cu autorizarea zadrugei, pentru a face aiurea comerț, a slugări, etc. însă cu obligația de a raporta câștigul realizat, pentru a-și putea conserva dreptul de copărtășie în veniturile zadrugei.

c) *Comunitatea de bunuri* în care trebuie să distingem: 1° imobilele (locuința, pământul), pentru care comunitatea e de rigoare ²⁾, și 2° mobilele. Acestea, constând din vite, instrumente, bani, pot fi și obiectul unei proprietăți individuale (osobina) cu condițiune ca membrii să nu le fi dobândit prin munca lor, care aparține și e întrebuințată în întregime pentru zadrugă. Cât pentru lucrurile de întrebuințare personală, ca: vestimente, podoabe, etc. ele sunt în totdeauna socotite ca proprietate individuală. De asemeni dota femeii, care nu poate consta decât din mobile, e atribuită în uzufruct bărbatului, nu comunității acestuia.

art. 510 și 515 se pun principii contrare: «..... Membrul zadrugei trăind în comunitate nu-și poate îndatora (către un terțius) decât partea sa.... etc.». Aceleași dispozițiuni contrazicătoare le găsim și în Codul bunurilor din Muntenegru, în art. 695 și urm.

¹⁾ Pentru cunoașterea lor m'am folosit de: Novakovici—«La Zadruga», 1905; Dareste «Nouvelles études», vol. II; Laveleye—«Dela Propriété», etc.: Les communautés de famille; F. Démélic—«Le droit coutumier des Slaves méridionaux» și informațiunile căpătate dela d-l S. Bobtceff, publicist bulgar.

²⁾ Codurile au îngăduit însă, în sânul zadrugei, proprietatea imobiliară personală, dând astfel o lovitură capitală comunităților agricole.

d) *Drepturile membrilor în averea zadrugei*. Bărbații, dela vârsta de 15 ani înainte, dobândesc asupra veniturilor și produselor zadrugei un drept personal și egal pentru toți, de oarece nu-l dobândesc în puterea dreptului de ereditate, ci în virtutea colaborării personale. Dreptul de proprietate, pe care îl are fiecare membru în această avere, e jacent cât durează comunitatea. Nu se operează nici măcar în abstract vreun transfer, de oarece obiceiul pământului nu îngăduie în sânul comunității nici moștenirea testamentară nici înstrăinările între vii. Codurile au permis însă membrilor zadrugei alienarea și chiar testarea, zădărniciind astfel încă una din bazele zadrugei ¹⁾.

Cât privește moștenirea ab intestat, ea se prezintă în organizarea zadrugei cu următoarele particularități: Cât timp durează comunitatea, nu se deschide nici acest fel de succesiune, decât pentru mobile; de aceea decesul unui membru nu provoacă în timpul comunității decât un drept de acrescământ în părțile de uzufruct ale supraviețuitorilor, cari sunt egale. Despre moștenire se vorbește numai când se dizolvă o zadrugă, despărțindu-se în mici familii rurale (inokosna). Atunci se discută și proprietatea, invocându-se spița, adică dreptul de reprezentare al fiecărui membru, care pare a fi ultimul fideicomisar al unui fideicomis tacit, trecut din tată în fiu. Procedându-se la împărțeală, se face distincțiune, în patrimoniul zadrugei, între bunurile moștenite, cari se atribuesc conform reprezentațiunii și bunurile dobândite prin munca comună, la împărțeala cărora membrii concură în virtutea colaborării și în părți egale.

Femeile sufăr în zadrugă un regim aparte: Ele nu pot moșteni, însă sunt înzestrate cu mobile de zadrugă și trec în zadruga bărbatului. O dispoziție legislativă, intervenită în 1859, a atenuat în Serbia această excluziune absolută, îngăduind fetelor să vie la succesiunea părinților, când nu concură cu frați. Zadruga își păstrează însă dreptul de a le da părțile în bani.

Asupra capacității contractuale a membrilor e de observat că convențiunile intervenite între dânșii și un terțius se prezumă că sunt încheiate pe socoteala lor personală, afară de cazul când terțiul dovedește că contractantul aveă mandat din partea zadrugei sau că aceasta a beneficiat (locupletior facta sit).

Acestea sunt în linii largi principiile zadrugei. Comparându-le cu caracterele codevălmăși-

¹⁾ «..... L'unité du patrimoine de la zadruga, instituée par l'art. 508 du code civil, est devenue, par les dispositions suivantes du code, une espèce de mise en commun des parts des associés. (Novakovici—«La zadruga», pag. 126).

lor noastre, următoarele deosebiri ne conduc la tăgăduirea identității acestor două așezăminte agrare: ¹⁾.

1° La moșneni și răzeși dreptul succesoral nu se aplică numai asupra nudei proprietăți, ca în zadrugă, ci și asupra uzufructului care se împarte tot pe moși sau bătrâni. Acest lucru reiese lămurit din fraza stereotipă în documentele lor: «..... și partea (cutăruia) cu tot vinitul ei și din câmp și din apă și din pădure, etc.....».

2° La codevălmașii noștri nu găsim excluderea rudei apropiate în grad însă necopărtașe de către ruda mai depărtată în grad, dar copărtașe (un fel de succesiune agnativă), cum se practică în zadrugă. Singura precădere ce există în favoarea codevălmașilor eră protimisirea în puterea copărtașiei (retractus jure communitatis), care se exercită numai cu ocazia înstrăinărilor oneroase.

3° Dispozițiunile riguroase, cari înlătură în zadrugă pe femeile dela moștenirea pământului, nu le întâlnim la noi decât din sec. XVI-lea înainte, introduse prin influența feudalismului și eludate mai în totdeauna în practică prin procedura înfrățirii. Iar până în sec. XVI-lea domnește o perfectă egalitate între băieți și fete în materie de moștenire.

4° Codevălmașiile noastre nu se bucurau de ficțiunea unei personalități distinctă de a membrilor, cum e zadruga. De aceea nu găsim la noi nici o persoană cu atribuțiile și capacitatea juridică a starostei. Moșii sau bătrânii aveau numai o însemnătate genealogică, cu aplicațiuni practice la precizarea drepturilor coboritorilor. Ei n'au fost niciodată electivi în tripla funcțiune administrativă, morală și războinică, ce o îndeplineau în cuprinsul moșiei. Acești moși sau bătrâni dispăreau tocmai când codevălmașiile abia începeau a-și încheia caracterele juridice și epoca funcționării lor e incomparabil de scurtă față cu epoca simplei tradiții despre dâșii.

În sânul aceleiaș codevălmașii găsim chiar coexistența mai multor capi de cete «cu cetașii lor», cari n'aveau nici o legătură de subalternitate între dâșii, ci numai unica legătură a indiviziunii. De asemeni «vechilii» moșnenilor și răzeșilor, pe cari îi întâlnim în unele cărți de moșie și acte publice, nu pot fi asimilați cu starostele zadrugei, pentru că erau mai mulți la

număr, erau de obicei mandatar temporari, uneori chiar pentru acte determinate și mai ales pentru că nu se bucurau de autoritatea disciplinară a starostei.

5° Pe când în zadrugă dispunerea prin testament și prin liberalități între vii, de părți din patrimoniul comunității, a rămas necunoscută până la introducerea legislațiilor individualiste, la noi încă din veacul al XVI-lea constatăm donațiuni (cele mai multe vânzări deghizate) și chiar diate, cu privire la părți din codevălmașie, acte pentru cari nu se cerea nici cel puțin încuviințarea copărtașilor.

6° Distincția, care se face în zadrugă, la împărțea patrimoniului comun, între bunuri dobândite prin colaborare și bunuri moștenite, precum și regimul deosebit ce li se aplică, n'a existat niciodată la noi, fiindcă munca în comun, care legitimează distincția de mai sus, nu putea modifica nimic în distribuția inegală a veniturilor, cotată după dreptul de proprietate al fiecăruia, iar nu după colaborare, ca în zadrugă. De altfel, în epoca înfloririi lor, moșnenii și răzeșii formând o pătură stăpânitoare, nici nu-și munciau singuri pământul; iar când crizele economice și fracționările între moștenitori îi siliră s'o facă, ei preferară să iasă din codevălmașii, vânzându-și părțile de moșie, pe cari de obicei erau lăsați să se hrănească în schimbul zeciuelilor.

7° În fine, din punct de vedere economic, restricțiunile impuse membrilor zadrugei, de a nu înstrăina din patrimoniul comun, de a nu posedă avere imobiliară deosebită, de a lua din venituri parte egală cu a tuturor, etc., creează un impediment serios la îmbogățirea în dauna celorlalți; pe când în codevălmașiile noastre, lipsind aceste restricțiuni salutare, îmbogățirile aveau loc foarte adesea, copărtași neînsemnați sau coboritorii lor transformându-se cu timpul în mănecători de răzeși și chiar de sate întregi.

* * *

Din cele expuse în aceste câteva pagini, rezultă că proprietatea colectivă a moșnenilor și răzeșilor nu poate fi alipită nici tipului comunității de sat, cum e mirul, nici tipului comunității de familie, cum e zadruga. Însă printre caracterele juridice ale codevălmașiilor noastre găsim câteva din caracterele mirului și iarăș câteva, multe chiar, din caracterele zadrugei. Aceste constatări nu ni le putem explica printr'un împrumut dela popoarele slave, căci acolo unde poporul nostru a conviețuit mai îndelungat cu ele, a primit în totul, nu numai în caractere dispartate, așezămintele agricole ale Slavilor. Dovadă

¹⁾ Un sugestiv sprijin pentru modesta mea părere găsesem în articolul d-lui prof. Valerian Ursianu «Individualismul și comunismul asupra pământului la Români» (*Dreptul*, No. 78 din 1907): «..... Iar în ceea ce privește pretinsa asemănare dintre așezământul moșnenilor și răzeșilor cu mirul și zadruga nu este decât în aparență asemănare, dar în fond și examinat mai de aproape, așezământul moșnenilor și al răzeșilor se deosebesc cu totul de zadrugă și mir».

vie crisobulele de donațiuni pioase ale țarilor sârbi (cel mai cunoscut la noi e crisovul lui Șt. Dușan, publicat în «Arhiva Istorică»), unde Românii figurează organizați în zadrughe identice cu ale Sârbilor.

Explicațiunea care ni se pare admisibilă e că poporul nostru, reîntors la o etapă inferioară a organizațiunii sociale prin întreruperea instituțiilor romane în Dacia, a îmbrățișat în mod spontan forma comunistă a proprietății; însă individualismul, prenumărat între caracterele etnice ale poporului roman, a început a cuceri după câteva veacuri și sufletul nepoților lui din Dacia și alimentat de influența legislației bizantine a început a șterge unul câte unul caracterele proprietății comuniste din primele veacuri de viață ale poporului românesc. În perioada acestei ciocniri de influențe s'a născut și pătura agricolă a moșnenilor și răzeșilor, cari prezintă caractere din amândouă tipurile comunismului, amestecate însă cu un individualism afirmat, încât alipirea ei desăvârșită la vreuna din formele cunoscute ale proprietății e cu neputință de făcut.

Sebastian Radovici
Avocat

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, S. I

Audiența dela 11 Maiu 1909

Președenția d-lui I. STAMBOULESCU, consilier

I. Constantinescu cu Baroul de Dâmbovița pentru strămutare

Apărători. — Cerere de transferare dela o judecatorie la alta. — Competența judecătorului de ocol respectiv a se pronunța asupra unei asemenea cereri. — (Art. 125 din Legea judecătoriilor de ocoale)

Cererile de transferare făcute de apărători, de a fi transferați dela o judecatorie la altă, se adresează judecătorilor de ocol, cari, după articolul 125 din legea judecătoriilor de ocoale, având directă priveghere asupra apărătorilor, ei au căderea a se pronunța nu numai în chestii disciplinare, ci și în orice alte chestiuni privitoare la condiția apărătorilor.

Curtea,

Asupra apelului făcut de I. Constantinescu, contra jurnalului cu No. 1/909, dat de Consiliul de disciplină al Corpului de avocați din jud. Dâmbovița, prin care își declină competența de a hotări asupra cererii de transferare făcută de apelant;

Având în vedere că apelantul prin petiția adresată Baroului de Dâmbovița, cere transferarea sa ca apărător dela judecătoria Mizil la judecătoria Cazaci din jud. Buzău;

Având în vedere că prin Legea judecătoriilor de ocoale din 1907, la art. 125, se hotărăște că «apărătorii existenți în momentul punerii ei în aplicare, vor putea exercita profesia lor, însă numai pe lângă judecătoria pe lista căreia figurează»; și, mai departe, prin ultimul alineat, că: «vor fi puși sub directă priveghere a judecătorului respectiv»;

Având în vedere că felul cum este redactat acest articol, și mai ales expresiunea: «directă supraveghere» arată că legiuitorul a înțeles a da judecătorului de ocol respectiv cădere a se pronunța nu numai în chestii

disciplinare, ci și în orice alte chestiuni privitoare la condiția apărătorilor; și aceasta e cu atât mai adevărat cu cât numita lege, care e posterioară celei de organizare a corpului de avocați, nu mai pomeneste nimic despre vreo atribuțiune a consiliilor de disciplină ale barourilor față de apărători;

Având în vedere că, așa fiind, bine Consiliul de disciplină și-a declinat competența de a hotări asupra cererii de transferare făcută de apelant iar apelul de față este neîntemeiat și cată a fi respins;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc

(ss) I. Stambulescu; M. Vidrașcu; St. Miculescu; I. Băstea;

TRIBUNALUL JUDEȚULUI VÂLCEA

Audiența dela 5 Martie 1909

Președenția d-lui TEODOR VASILIU, președinte

Alenan Oancea cu Ministerul de finanțe

Sentința civilă No. 200

Contravențiuni la Legea timbrului — Obligațiunea moștenitorilor de a se prezenta și a declara autorităților competente în anumit termen averea rămasă și valoarea ei sub pedeapsă de a fi considerați ca contravenienți, și această obligațiune există chiar când fiscul ar fi făcut inventarierea averii. — Modul facerii declarațiunii. — Dacă ea are a fi făcută în termeni solemni. Deciziunile Ministerului de finanțe relative la stabilirea averii succesoriale și taxele de plată. — Când constituie lucru judecat? — Proces-verbal de contravențiune, dresat de inspectorul financiar. — Proba completă a faptului pentru toate cele constatate prin el însuș. — (Art. 75-77 din Legea timbrului)

1 Art. 75 din Legea timbrului cere în mod imperios și în toate împrejurările ca moștenitorii sau legatarii să se prezinte în termenul prescris de lege și să declare înaintea autorităților competente averea rămasă valoarea ei și partea ce li se cuvine; iar art. 77 din Legea timbrului prescrie că atunci când un moștenitor sau legatar nu va face declarația prescrisă de lege, și va poseda moștenirea fără să fi plătit taxa legală, se va considera ca contravenient; că această obligațiune pentru moștenitori, de a face declarațiunea în termenele prescrise are a fi observată chiar atunci când în acest interval fiscul a luat o garanție mai mult și a procedat la inventarierea averii de oarece nu se poate admite ca fiscul să aibă nevoie de explicațiunile moștenitorilor și, prin urmare de declarațiunea lor, numai în cazul când nu a luat nici o măsură de asigurare; iar când a procedat la inventarierea averii atunci să nu aibă nevoie de declarațiunile moștenitorilor

2 Deși legiuitorul nu cere ca declarațiunea prescrisă de art. 75 din Legea timbrului să fie făcută în termeni solemni însă nu este mai puțin adevărat că o asemenea declarațiune trebuie să rezulte în mod expres și complet din partea moștenitorilor, încât să cuprindă toate elementele necesare cari să pună pe fisc în pozițiune să cunoască care este averea rămasă și valoarea ei reală pentru ca apoi să poată stabili taxele legale

3 Deciziunea Ministerului de finanțe prin care se stabilește o avere succesorală și taxa de plătit, numai atunci constituie autoritatea lucrului judecat când s'a respectat dispozițiunile art. 75 din Legea timbrului atunci adică când s'a făcut declarațiunea din partea moștenitorilor în privința averii rămase și valorii ei, și chiar atunci numai pentru acea parte din avere a cărei valoare corespunde în realitate cu taxele stabilite; iar pentru orice plus de valoare ce s'ar fi descoperit posterior deciziunii și pentru care nu s'a plătit taxele legale, precum și pentru orice avere doșită, deciziunea în chestiune nu poate constitui lucru judecat, căci a ascunde de tot o avere sau a o ascunde în parte fie prin faptul lipsei de declarațiune sau a unei declarațiuni necomplete, este absolut unul și același lucru

4. Procesul-verbal de contravențiune dresat de inspectorul financiar, face probă în justiție pentru toate faptele ce acest agent al fiscului declară că a constatat prin sine însuș

Tribunalul, deliberând,

Având în vedere apelurile făcute de contravenienții : Aleman Oancea, proprietar domiciliat în com Brezoiu, județul Vâlcea, atât personal cât și ca tutore al minorilor Traian și Maria, fiii defunctului Petre Oancea, cum și de Paraschiva D. Crețeanu, fiica defunctului Petre Oancea, cu autorizația soțului său D. Crețeanu, avocat din R.-Vâlcea, toți cu domiciliul ales la acest din urmă, B-dul Tudor-Vladimirescu 35, prin petițiile înregistrate la No. 7582 și 7583 din 16 Februarie 1909, în contra procesului-verbal de contraveniențe cu data 14 Ianuarie 1909, dresat de inspectorul financiar V. Săvescu și aprobat de Ministerul de finanțe prin încheierea din 14 Februarie 1909;

Având în vedere că aceste două apeluri au fost conexe de tribunal prin jurnalul No 3523 din 23 Februarie a. c, dispunându-se a se judeca și hotărî printr-o singură sentință ;

Având în vedere desbaterile urmate în instanță, concluziunile scrise depuse de părți, cum și actele din dosarul Administrației financiare a județului Vâlcea cu No 273/908 ;

Considerând că prin procesul-verbal de contraveniențe atacat cu apel, se impută apelantului Aleman Oancea că, în calitate de tutore și, prin urmare, de reprezentant al minorilor Traian și Marioara, cum și al minorei Paraschiva acum emancipată prin căsătorie cu d-l avocat D. Crețeanu, n'a făcut declarația prescrisă de art. 75 din Legea timbrului în intervalul dela 26 Aprilie 1907 data când Petre Oancea, tatăl minorilor, a încetat din viață în orașul Sibiu, imperiul austro-ungar, și până la expirarea celor opt luni, termen prevăzut de acest articol, prin care declarație să arate averea rămasă dela acest defunct, valoarea ei și partea ce se cuvine minorilor și că s'a mulțumit pe deciziunea Ministerului de finanțe cu No 2045 din 5 Iulie 1907, dată conform art. 66 din Legea timbrului în urma inventurii averii rămasă dela acest defunct făcută de către judele ocolului R.-Vâlcea după delegațiunea dată de acest tribunal, în urma cererii Administrației financiare a județului Vâlcea, inventariere la care a luat parte și administratorul financiar respectiv, care a evaluat, după datele ce a putut culege, averea rămasă în sumă brută de lei 344.722, bani 80, din care scăzându-se pasivul acestei succesiuni, în sumă de lei 136.542, bani 50, a rămas activ net diferență de lei 208.180, bani 80, pentru care activ s'au obligat moștenitorii minori ai defunctului Petre Oancea să plătească ca taxă de succesiune suma de lei 4163, bani 60, ceea ce tutorele Aleman Oancea a și plătit cu recepisa No. 7707 din 17 Septembrie 1907 ;

Considerând că tot prin acest proces-verbal de contraveniențe se mai constată că averea rămasă dela defunctul Petre Oancea se urca în realitate, în momentul morții lui, la suma de 1.244.786, bani 34, activ net cu toate scăderile făcute de datorii și cheltuieli de înmormântare, sumă cu mult mai mare decât cea prevăzută prin decizia Ministerului de finanțe cu No. 2045 din 5 Iulie 1907, citată mai sus, și care, după cum s'a constatat, este de lei 208.180, bani 30, astfel că pentru diferența de lei 1.036.606, bani 4 nu s'a plătit de către moștenitorii apelanți nici o taxă prejudiciindu-se astfel fiscul cu suma de lei 20.732 ce i se cuvenea, pentru care motiv acești minori au fost obligați să plătească această sumă conform art. 48, alin. 1 din Legea timbrului din 1906, iar tutorele Aleman Oancea să plătească ca amendă suma de lei 41.464, bani 16, adică taxa îndoită de succesiune conform penultimului alineat de sub art. 75, combinat cu art. 77 și 84 din Legea timbrului în vigoare ;

Considerând că apelanții susțin că nu au comis contraveniența ce li se impută și în acest scop au invocat următoarele motive :

1) Că în momentul când s'a făcut inventarierea averii de judele de ocol R.-Vâlcea, împreună cu administra-

torul financiar Vâlcea, Aleman Oancea nu era încă numit tutore al minorilor și averii rămasă de pe urma defunctului Petre Oancea, și că tocmai târziu, la 29 Maiu 1907, a fost confirmat ca tutore, și atunci i s'a predat averea după inventarul făcut de d-l jude al ocolului R.-Vâlcea, împreună cu administratorul financiar respectiv, și din această cauză a crezut că nu mai este necesitate să mai declare din nou fiscului, conform art. 75 din Legea timbrului, ce avere a rămas, mai cu seamă că averea prevăzută în inventar era cea rămasă în realitate dela defunctul Petre Oancea ;

2) Că dacă este adevărat, după cum pretinde fiscul, că declarațiunea cerută de art. 75 din Legea timbrului, din partea moștenitorilor defunctului, este necesară în toate împrejurările, apoi cum dânsa nu este cerută în formă solemnă, ea poate să rezulte și din alte fapte, și în speță rezultă din petițiunea dată Administrației financiare Vâlcea în ziua de 2 Iunie 1907, prin care tutorele Aleman Oancea arată toate sarcinile ce grevează succesiunea evaluată și inventariată de fisc și pe care implică o recunoaște ca existentă, astfel că acea petițiune urmează a se considera drept o declarație de avere rămasă pretinsă de lege ;

3) Că deciziunea dată în speță de Ministerul de finanțe, pentru evaluarea și plata taxelor de succesiune, nefiind apelată, ea este definitivă și constituie autoritatea lucrului judecat, ne mai putând fi atacată pe nici o cale conform art. 67 din Legea timbrului, astfel că prin contraveniența care se impută apelanților se tinde la revizuirea acestei deciziuni, ceea ce nu poate fi admisibil ; și în fine :

4) Că evaluarea averii defunctului Petre Oancea, făcută de inspectorul financiar V. Săvescu, prin procesul-verbal de contraveniențe, este arbitrară și nu se bazează pe nici o probă, ci pe simple informațiuni, astfel că rău sunt condamnați apelanții să plătească taxe de succesiune pentru o avere mult mai mare decât aceea ce a rămas în realitate dela defunctul mai sus numit.

În ce privește primul motiv :

Considerând că din lucrările aflate în dosarul tutelei minorilor defunctului Petre Oancea, sub No. 3706/907, rezultă că în adevăr apelantul Aleman Oancea a fost confirmat ca tutore prin jurnalul acestui tribunal în ziua de 17 Maiu 1907 și că în urmă, la 29 Maiu acelaș an, a primit în administrația sa averea rămasă pe urma defunctului Petre Oancea, cu un inventar format întocmai după acel dresat de judele ocolului R.-Vâlcea în zilele de 1 și 2 Maiu 1907, împreună cu administratorul financiar Vâlcea, C. N. Vlădescu conform art. 75 din Legea timbrului ;

Considerând că apelantul Aleman Oancea susține cum că în urma primirii averii minorilor, cu inventar dresat în regulă nu mai era dator a face în calitate sa de tutore declarațiunea prescrisă de art. 75 din Legea timbrului, de oarece fiscul, înainte ca el să fie numit tutore, a evaluat-o prin agenții săi și a stabilit taxele de plătit, mai cu seamă că toată averea în realitate se trece în inventar de către reprezentantul fiscului și nu mai era nici o avere pe care să o declare ;

Considerând că aceste obiecțiuni ale apelantului sunt neintemeiate, de oarece art. 75 din Legea timbrului cere în mod imperios și în toate împrejurările, ca moștenitorii sau legatarii să se prezinte în termenul prescris de lege și să declare înaintea autorităților competente averea rămasă, valoarea ei și partea ce li se cuvine ; iar art. 77 din Legea timbrului prescrie că atunci când un moștenitor sau legatar nu va face declarația prescrisă de lege, și va poseda moștenirea fără să fi plătit taxa legală, se va considera ca contravenient ;

Considerând că rațiunea juridică a acestor dispozițiuni este că legiuitorul a voit, din cauză că fiscul nu poate să cunoască toate averile rămase dela diferite persoane încetate din viață, cum și cuantumul lor, să impună moștenitorilor, singuri în măsură a da explicațiuni și sub sancțiuni foarte severe, obligațiunea de

a arăta fiseului nu numai averea rămasă, dar și valoarea ei, căci de multe ori sunt cazuri când valoarea unui lucru nu se poate stabili așa ușor de fisc decât după indicațiile date de moștenitori, spre exemplu când este vorba de păduri, apoi valoarea acestora nu se poate cunoaște în mod exact decât atunci când se cunoaște și contractul de exploatare ce s'a încheiat cu privire la acele păduri;

Considerând că, afară de aceasta, pentru a se garanta și mai mult drepturile fiseului, și de oarece într-o succesiune poate să fie o avere care să dispară lesne, apoi legiuitorul a dispus, prin art. 75 din Legea timbrului, că chiar înainte de expirarea termenelor înăuntrul cărora moștenitorii sunt ținuți a face declarațiune, fiseul poate să procedeze la evaluarea averii și să ia orice măsuri de asigurare; dar prin luarea acestor măsuri nu se poate susține însă, că obligațiunea moștenitorilor, de a pune pe fisc în măsură să cunoască adevărul, în ce privește averea rămasă, încetează, pentru că fiseul a luat o garanție mai mult, și a făcut dânsul inventarierea averii văzută și cunoscută, înainte să expire termenul de declarație pentru moștenitori, o asemenea interpretare ar fi absolut absurdă și contrarie atât textului cât și spiritului legii;

Considerând că art. 75, primul alineat din Legea timbrului nu distinge și obligă pe moștenitori să facă declarațiunile lor în termenele prescrise independent dacă în acest interval fiseul a luat o garanție mai mult și a procedat la inventarierea averii, de oarece nu se poate admite ca fiseul să aibă nevoie de explicațiunile moștenitorilor și, prin urmare, de declarațiunile lor numai în cazul când nu a luat nici o măsură de asigurare; iar când, ca o garanție mai mult, a procedat deja la inventarierea averii, atunci să n'aibă trebuință de declarațiunile acestor moștenitori;

Considerând că situațiunea moștenitorilor este aceeași și într'un caz și într'altul, de oarece chiar atunci când fiseul a făcut vreo inventariere, se poate întâmpla ca să fie vreo avere pe care dânsul să nu o cunoască de cât după declarația moștenitorilor, precum asemenea se poate întâmpla să nu cunoască valoarea averii inventariată decât tot după declarația moștenitorilor, mai cu seamă că chiar Legea timbrului, în art. 75, spune că fiseul numai inventariază averea, dar nu o evaluează, ceea ce implică că pentru evaluare este nevoie de declarația moștenitorilor singura care poate pune administrația în măsură să facă impuneri la taxele legale în raport cu realitatea;

Considerând că dacă ar fi să admitem susținerile apelanților, atunci ar trebui ca dânsii să fie sau nu contravenienți, după cum fiseul a luat sau nu o garanție mai mult pentru salvarea drepturilor sale, și a inventariat sau nu averea rămasă înainte de declarația moștenitorilor; că, astfel fiind, este absurd argumentul acestor apelanți, că nu pot fi considerați de contravenienți în cazul în speță, de oarece atunci când a fost numit ca tutor Aleman Oancea acesta s'a găsit în fața unui fapt împlinit, cu averea taxată și cu deciziunea dată de Ministerul de finanțe, și deci nu mai avea ce declarațiuni să mai facă;

Considerând că, față cu cele mai sus expuse, este evident că apelantul Aleman Oancea, în calitatea sa de tutor și reprezentant al minorilor defunctului Petre Oancea, era dator, conform art. 75 din Legea timbrului, să declare averea rămasă de pe urma numitului defunct, cum și valoarea ei, căci în momentul când a fost confirmat de tutore nu se dăduse de minister nici o deciziune în privința taxelor de plată, ci se făcuse numai un simplu inventar pentru ca fiseul să fie sigur că averea din succesiune nu va dispărea, astfel că el avea tot timpul să facă acea declarațiune și chiar după ce a primit deciziunea ministerială de plata taxelor de succesiune, mai cu seamă când dânsul a văzut că averea din deciziune nu corespunde cu realitatea și să nu lase fiseul să fie prejudiciat;

Considerând că acestui apelant nu i se poate admite nici buna credință, de oarece fiind frate cu defunctul Petre Oancea și asociat la vânzările și cumpărările de păduri, ce acesta le făcuse pe când se afla în viață, era singurul cel mai în poziție să cunoască averea și valoarea ei, rămasă dela acest defunct; și prin urmare dacă nu s'a conformat dispozițiunilor art. 75 din Legea timbrului, și a posedat în numele minorilor moștenirea fără această declarațiune și fără a plăti taxele legale în raport cu întreaga avere reală rămasă, apoi în asemenea caz este contravenient;

Că, astfel fiind, primul motiv de apel invocat de apelanți în susținerea apelului, urmează a fi respins ca neîntemeiat

În ce privește al doilea motiv:

Considerând că apelantul Aleman Oancea susține că dacă declarațiunea cerută de art. 75 din Legea timbrului este necesară în toate împrejurările, chiar când fiseul a făcut o evaluare prin agenții săi și a stabilit taxele de plată, și cum pentru facerea unei asemenea declarațiuni nu se cere anume forme solemne, apoi în asemenea caz tribunalul să recunoască că există o asemenea declarațiune din partea sa, prin faptul că în petițiunea pe care o adresează Administrațiunii financiare Vâlcea în ziua de 2 Iunie 1907, și prin care arată sarcinile succesiunii conform art. 65 legea timbrului, dânsul nu face nici o obiecțiune în privința evaluării succesiunii prin inventariul dresat de judele ocol R-Vâlcea în unire cu reprezentantul fiseului și se mulțumește pe averea constatată de dânsii;

Considerând că este exact că legiuitorul nu cere ca declarațiunea prescrisă de art. 75 din Legea timbrului să fie făcută în termeni solemni, însă nu este mai puțin adevărat că o asemenea declarațiune trebuie să rezulte în mod expres și complet din partea moștenitorilor, încât să cuprindă toate elementele necesare cari să pună pe fisc în pozițiune să cunoască care este averea rămasă și valoarea ei reală, pentru ca apoi să poată stabili taxele legale;

Considerând că, în speță o asemenea declarațiune nu rezultă că ar fi fost făcută prin petiția din 2 Iunie 1907, invocată de apelanți, de oarece această petiție, examinată, nu cuprinde altceva decât pur și simplu enumerarea sarcinilor ce grevează succesiunea în chestiune, fără să se arate prin nici un cuvânt din ce se compune această succesiune și care este valoarea ei;

Că, astfel fiind și acest al doilea motiv urmează a fi respins ca neîntemeiat.

În ce privește al treilea motiv:

Considerând că apelanții susțin că deciziunea Ministerului de finanțe, No. 2045 din 5 Iulie 1907, prin care se stabilește averea de succesiune și taxele de plată, nefiind apelată de nimeni, a rămas definitivă și constituie autoritatea lucrului judecat, astfel că nu mai poate fi atacată pe nici o cale conform art. 67 din Legea timbrului; iar prin contravențiunea ce se pretinde că există nu se face altceva decât se tinde la revizuirea acestei deciziuni, ceea ce nu poate fi admisibil;

Considerând că din dispozițiunile art. 66, combinat cu art. 75 din Legea timbrului, rezultă în mod incontestabil că numai atunci o asemenea deciziune constituie autoritatea lucrului judecat, când s'a respectat dispozițiunile art. 75 din Legea timbrului, adică când s'a făcut declarațiunea pretinsă de acest articol din partea moștenitorilor, în ce privește averea rămasă și valoarea ei, și chiar și atunci numai pentru acea parte din avere a căreia valoare corespunde în realitate cu taxele stabilite; iar pentru orice plus de valoare, ce s'ar fi descoperit posterior deciziunii, și pentru care nu s'a plătit taxele legale, precum și pentru orice avere dosită, deciziunea în chestiune nu poate constitui autoritatea lucrului judecat, căci a ascunde cu totul o avere sau a o ascunde în parte, fie prin faptul lipsei de declarațiune sau a unei declarațiuni necomplete, este absolut unul și același lucru;

Considerând că este astfel, apoi aceasta mai rezultă și din dispozițiunile art. 98, alin. 4 din Legea timbrului, care prevede că contravențiunile la Legea timbrului se prescriu în termen de trei ani dela punerea în posesiune de tribunal asupra succesiunii sau legatului, ceea ce dovedește că se poate să existe contravențiune și după stabirea taxelor, căci nici un tribunal nu trimite în posesiune până ce taxele nu sunt plătite ;

Că, astfel fiind și acest al treilea motiv, invocat de apelanți, urmează a fi respins ca neîntemeiat.

În ce privește al patrulea motiv :

Considerând că apelanții susțin că evaluarea averii defunctului Petre Oancea, făcută de inspectorul financiar V. Săvescu, prin procesul-verbal de contravențiune, este arbitrară și nu se bazează pe nici o probă și numai pe simple informațiuni : astfel că rău sunt condamnați să plătească drept taxe de succesiune o sumă mai mare decât valoarea reală a averii rămasă dela def. P. Oancea ;

Considerând că procesul-verbal de contravențiune, dresat de inspectorul financiar, face probă în justiție pentru toate faptele ce acest agent al fiscoi declară că a constatat prin sine însuși ;

Considerând că în speță acest agent al fiscoi se întemeiază, pentru a constata cuantumul averii rămasă în realitate dela defunctul P. Oancea, pe cercetările ce a făcut în comuna Brezoiu, unde a domiciliat defunctul, cum și pe actele și registrele ce a găsit la fabricile de cherestea «Oltul» și «Lotru», către cari numitul defunct a vândut parte din pădurile sale și prin intermediul cărora s'a vândut parte din lemnele provenite dela pădurile ce se exploata de numitul, și în fine pe actele din dosarul tutelei sub No. 3706/907, aflat la acest tribunal ;

Considerând că apelanții nu au combătut cu nici o probă constatările făcute de inspectorul financiar prin procesul său verbal de contravenție, ci s'au mărginit numai la simple alegațiuni, astfel că acest proces-verbal fiind dresat conform art. 78 din Legea timbrului, face deplină dovadă despre tot ceea ce el conține, mai cu seamă că apelanții nu s'au oferit în instanță să facă în vreun chip oarecare vreo dovadă contrarie ;

Considerând că apelanții au recunoscut în instanță că singura contravențiune, ce li s'ar putea imputa, este pentru niște șine de fier și vagonete Decauville din pădure, cari nu se văd trecute în inventar și pe cari le-a vândut pe prețul de lei 1868, bani 50 după cum constată cu dovada sub semnătură privată prezentată în instanță și aflată la dosar ;

Că, astfel fiind, și acest al patrulea motiv, invocat de apelanți, este neîntemeiat ;

Considerând că, față cu cele mai sus expuse, apelul făcut în cauză urmează a se respinge și a se confirma în totul procesul-verbal de contravențiune, urmând ca apelanții să plătească fiscoi sumele de bani, taxe și amendă, prevăzute înrînsul ;

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte T. Vasiliu, respinge, ca neîntemeiate, apelurile, etc.

(ss) Th. Vasiliu ; M. Mosgos ; I. C. Angelescu.

Grefier, (s) D. Beldiman.

Despre delegațiile ce se pot da magistratului-stagiar dela judecătoriile de ocoale și puterea acestor delegați

Noua Lege a judecătoriilor de ocoale prevede trei feluri de delegații ce se pot da magistratului stagiar : un fel se dă de către Ministerul justiției, conform art. 48 din regulament și 7 din lege, atunci când magistratul stagiar are un an de

stagiu în magistratură, sau doi ani de avocatură ; această delegație este generală.

De acest fel de delegații ne vom ocupa mai mult în acest articol, pentru că sunt diferite moduri de a înțelege și interpreta art. 48 din regulamentul legii în baza căruia se dă această delegație.

Alte două feluri de delegații se dă de către judecătorul de ocol, în baza art. 8 din lege și a art. 42 și 43 din regulament.

Acestea sunt : una generală și alta specială. Cea dintâi se dă odată pentru totdeauna, conf. art. 42 din regulament, pentru următoarele lucrări : «să amâne procesele ce nu sunt în stare de judecată, să ia note în ședință, să asculte martori, să examineze dosarele», etc. Ea se poate ridica de către judecător printr'un proces-verbal, când el crede că magistratul stagiar nu este apt pentru îndeplinirea acestor lucrări. A doua, fiind specială, se dă pentru fiecare lucrare în parte, conform art. 43 din regulament, de pildă : pentru cercetări locale, inventarieri, executări, etc.

Delegațiile cari se dau de către judecător, atât cea specială cât și cea generală, nu prezintă nici o dificultate.

Magistratul stagiar execută lucrarea ce i se dă prin delegația specială, potrivit regulilor obișnuite de procedură, și de asemenea execută lucrările de cancelarie prevăzute în delegația generală până când i se ridică această delegație de către judecător.

Deosebirea de interpretare și o mică dificultate se ivește la delegația dată magistratului stagiar de către Ministrul de justiție, și anume :

1. Odată ce magistratul stagiar primește dela minister *delegația generală de a îndeplini atribuțiile de judecător, când lucrările judecătorești o cer*, mai este nevoie ca judecătorul să delege încă odată pe stagiar, atunci când el intră în ședință sau când execută vreo lucrare ?

2. Magistratul stagiar delegat de minister, poate la rândul lui să delege, de pildă, pe administratorul de plasă cu diferite lucrări : ca executarea cărților de judecată civile, aplicarea sechestrului provizoriu, etc., așa după cum prevede Legea judecătoriilor de ocoale în art. 109 ?

La prima chestiune, credința mea este că se răspunde negativ fără nici o ezitare, deși sunt judecători cari cred că trebuie să delege încă odată pe stagiar atunci când intră în ședință.

Aceasta rezultă și din logica lucrurilor și din spiritul legii.

a) Ca logică : dacă ar fi nevoie de o a doua delegație din partea judecătorului, ar trebui ca ministerul să nu delege pe stagiar, ci să autorizeze pe judecător de a da delegație stagiului ; ori,

în speță, ministerul dă magistratului stagiar delegația generală cu singura condiție: «când lucrările judecătorei o cer», și deci rezultă de aci, și din modul cum se dă delegația, că nu mai este nevoie de nici o altă delegație din partea judecătorului. Acest lucru își are importanța lui, căci se poate întâmpla ca judecătorul să fie în plasă, de unde să se întoarcă peste două sau trei zile—cum se întâmplă la ocolul Enigea ș. a.—și este nevoie ca magistratul stagiar să execute vreo lucrare urgentă, și deci el n'ar putea lua nici o măsură, dacă ar trebui să aștepte delegația judecătorului.

b) Din felul cum este redactat art. 48 din regulament rezultă clar că este suficientă numai delegația dată de minister—când acesta o dă—ca magistratul-stagiar să îndeplinească atribuțiile de judecător, și în această privință nu se poate susține în mod serios o discuție. Apoi ar fi și o lipsă de reverență față de minister, care a delegat pe stagiar, ca și când această delegație n'ar fi suficientă și ar trebui complinită cu o nouă delegație a judecătorului.

De altfel, în expunerea de motive a legii se vede clar intenția legiuitorului, care vrea să facă din magistratul-stagiar tot un fel de vechiu ajutor de judecător *cu aceleași atribuții*, cu sigura deosebire că în primul an de funcționare nu i se dă toate atribuțiile de judecător, ci treptat, treptat caută să-l deprindă pentru a putea conduce lucrările judecătorei, când va rămânea singur. (V. exp. mot.).

La cea de a doua chestiune, care este mai importantă prin consecințele ei, cred că trebuie să se răspundă afirmativ, adică: magistratul stagiar poate da diferite însărcinări și delegații administratorului de plasă, și acesta este ținut să execute delegațiile date de stagiarul delegat de minister, iar, la din contra, el poate fi chemat la răspundere de către partea prejudiciată pentru daunele suferite, pe lângă consecințele refuzului de serviciu legalmente datorit. Acest mod de interpretare rezultă din combinația art. 46, 47 și 48 din regulamentul legii.

Art. 48 este general și cu o singură condiție: «când lucrările judecătorei o cer». «Ministerul justiției poate da delegațiune magistratului stagiar, care are stagiul de un an, să îndeplinească atribuțiile judecătorului în același timp cu acesta, când lucrările judecătorei o cer». Apoi art. 47 prevede că «magistratul stagiar delegat de Ministerul de justiție, conform art. 7 din lege, a înlocui pe judecătorul de ocol, *va avea toate îndatoririle titularului judecătorei, putând să dea aceleași însărcinări sau delegații ca și acesta din urmă*». Deci, cu atât mai mult el va putea da aceleași însărcinări și delegații, când lucrează

la judecătoria unde este numit, când judecătorul este în plasă, și deci împiedicat de a delega el pe ad-torul plășii cu efectuarea vreunei lucrări care necesită urgență. Altfel, ar fi absurd ca aceeaș persoană, cu aceeaș mentalitate, cu aceeaș pregătire și cu *acelaș mod* de a judeca, să poată lua unele măsuri atunci când ține locul unui judecător într-o jurisdicție străină, și să nu poată lua aceleași măsuri în jurisdicția lui.

În acest sens mai avem un argument a fortiori, tras din art. 46 din Regulamentul legii, care ne face să credem că magistratul stagiar poate da aceleași însărcinări și delegații administratorului de plasă ca și judecătorul.

Art. 46. «Judecătorul de ocol *nu va putea da delegațiune magistratului stagiar care n'are drept de a judeca*, pentru alegerea mandatarilor cetelor de moșneni, obștelor răzășești, etc., sau numirea lor din oficiu, potrivit art. 76 din Legea judecătorilor de ocoale.

De asemenea, nu va putea da delegație nici pentru exercitiul poliției judiciare prescrisă de art. 54 din lege, precum și nici pentru vânzările de pământ cerute a se face prin judecătorii de către art. 110 din lege».

Din acest articol se vede că judecătorul *nu poate delega pe magistratul stagiar care n'are dreptul de a judeca* pentru efectuarea unor anumite lucrări; iar per a contrario, *pe cel care are dreptul de a judeca, îl poate delega*.

Aliniatul I al art. 46 începe astfel: „De asemenea nu va putea da delegație nici pentru exercitarea poliției judiciare prescrise de art. 54 din lege“, ceea ce înseamnă că *celui care are dreptul de a judeca i se poate da o asemenea delegație*. Acum, că delegația o are dela judecător, sau dela ministru, asta e altă chestie, care s'a studiat mai sus; principalul este că *magistratul stagiar cu dreptul de a judeca, poate să exercite poliția judiciară conform art. 54 din lege, să facă vânzările de pământ așa cum prevede art. 110 din lege și să aleagă mandatarii cetelor de moșneni*. Prin urmare, ar fi nelogic și în dauna bunului mers al justiției, care la sate trebuie să fie cât se poate mai repede, ca magistratul stagiar să poată exercita atribuții de o gravitate mai mare, pentru cari se cere mai multă chibzuință și prudență și mai mult sânge rece — pentru cari legiuitorul chiar s'a temut să-i lase posibilitatea de a le exercita, atunci când n'avea dreptul de a judeca, și să nu poată da o simplă delegație unui administrator de plasă să execute o carte de judecată civilă, care nu prezintă nici o gravitate și nu poate avea nici o consecință rea.

D. Ghimpău

7 Iunie, 1909.

Magistrat-stagiar—Enigea